

11te Aarg.

1880.

20de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af K. Thronsen.

15de November — 21de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the Post-Office at Decorah as 2nd class matter.

„For Hjemmet“,

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvælgende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Misfionarbejdet, Rejsebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udfommer med to Ark i Omflag to Gange om Aaret (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.50) om Aaret i Forstud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: **R. Thronsdjen**, Drawer 14, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

Succesfuld til **N. S. HASSEL** Decorah, Iowa.
Feodor Strøm & Co.

har et fuldstændigt Udvalg af gode Kolonialvarer (Groceries), samt al Slags saltet og røget Fisk. Extra fin norsk Medicintran og andre norske Varer.

Indhold af 18de Bind (1879 II.) af „For Hjemmet“.

„Kun dagligdags er al din Dont“. — Hugenerterne som Galeislaver. — Japaneserne. — Den gamle Thepotte. — Brev til Layard fra en tyrkisk Rabi. — Sokrates's Fængsel og Død. — Strøtanke. — Føderne i Konstantinopel. — Gaader og Oplysninger. — Blandinger. — Pater Klemens. — Vuggesang. — Gustav Vasas Historie. — Prinds Louis Napoleon falden. — Møllen og Bækkene. — Jordflodens Indre. — Siv Gud Vren. — Til Ungdommen. — Smaa historiske Notitser. — Den gamle Mand og Præsten. — Læsefrugter. — Ved det døde Hav. — Hvad hedte den barmhjertige Samaritan? — Sønnen i rette Tid. — Washingtons Maximer. — Kimbreve fra navnkundige Mænd. — Insekternes Muffelstyrke. — Verdenspostvæsenet. — Benedetto Marcelli. — Fra Madagaskar. — Til Belysning af en Anekdote, som fortælles om Pascal. — Mærkelige Tal. — Evang. lutherisk Folkekalender, anmeldt. — Til Professor M. J. Monrad. — John Maynard.

Bindet bestaar af 12 Hefter, 356 Sider, samt Titelblad og Register og sendes portofrit for \$1.00.

R. Thronsdjen,
Dr. 14, Decorah, Iowa.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

11te Aarg.

15de November 1880.

21de Hefte.

Et Citat af Bogen „Lucile“

Lucile (udtal Lyfil) giver i nedenstaaende Brev tilstrækkelig Oplysning om sig selv. Af Abbedens Svarskrivelse have vi kun aftrykt, hvad der var nødvendigt for Sammenhængens Skyld. Bogen Lucile eller „Tag og læs“ er forfattet af den fortræffelige Adolph Monod, forhen Præst i Paris; den indeholder to Dele; den første bestaar af to Samtaler om Bibelens Inspiration, den anden af 19 Breve om Bibelens Forklaring. Vort Citat er taget af 1ste Del, hvori den gamle Abbed fremfører Beviser for Kristendommens Sandhed mod den vantro Fornegtelse. Da Lucile tilsidst faar mere Indsigt, vender hun sig til en Protestant, og 2den Del kommer derved til at handle om Protestantismens Fortrin fremfor Katholicismen. Bogen kan antagelig faaes hos J. L. Kelling i Chicago for \$1.75. Red.

Indledning.

Første Brev.

Lucile til Abbed Savien.

De vil blive forbausset over at faa Brev fra mig, og De vil blive det endnu mere, naar De har læst det. Men jeg kjender ikke et eneste Menneske i Verden foruden Dem, hvem jeg turde vove at meddele mig til i en Sag, der i den seneste Tid i høi Grad har beskæftiget mig. For første Gang i mit Liv begynder jeg at mærke, at jeg ikke har nogen Religion, samt at ønske, at jeg havde en. Jeg har, ligesom alle Menne-

sker, eller i det Mindste som alle Kvinder, havt religiøse Diebliske i den Alder, da Hjertet føler Trang til at elske og i Mangel af anden Tiltrækning hengiver sig til Gud. Men dette var, saa at sige, kun et flygtigt Øjeblik. Snart havde Fornøielser, de smaa Erobringere, jeg gjorde i Verden, senere den Kjærlighed, Lasfalle indgjød mig, og endelig mit Livs Pligter, min Mand, mine Børn, min Husholdning, taget hele min Opmærksomhed i Beslag; og om end den Bane, jeg har fulgt, tilligemed min Familie at overvære Messen, fra Tid til anden har min-

det mig om, at der er en Gud, maa jeg dog tilstaa, at jeg ikke tænkte synderlig paa ham udenfor Kirken. Min Mand bryder sig, som De ved, Hr. Abbed, kun lidt om, hvad jeg foretager mig i Religionsager; hvis jeg har været ligegyldig, er han aldeles vantro.

De er sandsynligvis uvidende om, at jeg er født Protestant; jeg erindrere det neppe selv. Min Moder mistede jeg allerede ved Fødselen, og min Fader, forinden jeg havde fyldt mit 12te Aar. Da jeg giftede mig, havde jeg kun fjerne Slægtninge tilbage. Jeg har uden Modstand og uden nogen klar religiøs Bevidsthed antaget min nye Families Religion, og mine Børn ere opdragne i den; men — jeg tilstaaar det med en vis Undseelse — jeg gaar aldrig til Alters.

En Omstændighed, der vil forekomme Dem næsten barnagtig, har bragt mig til at tænke over alt dette. Allhelgensdag var det prægtigt Veir; vi gik ud at spadserere og kom forbi Kirkegaardens Mure. Vor Samtale tabte for et Øieblik sin sædvanlige Flygtighed og dreiede sig nogle Minutter om Død og Begravelse. — Jeg tænkte da ved mig selv: hvor skal jeg begraves, naar jeg dør? Oprindeligt var jeg Protestant, ved et Tilfælde er jeg bleven Katholik; men i Virkeligheden er jeg hverken det Ene eller det Andet; ei heller gaar jeg til Alters i nogen af de to Kirker; hvilken af dem skal da mit Legeme tilhøre? De kan tænke om mig, hvad De vil, Hr. Abbed; men dog er det denne Uvisshed, som har plaget mig, forfulgt mig, og indgivet mig de første alvorlige Betragtninger, jeg nogen-

finde har anstillet over Religionen. Jeg havde begyndt med kun at bekymre mig for mit Legeme, og jeg har endt med at blive bekymret for min Sjæl; jeg har dog engang villet vide, hvad jeg er. Eller rettere sagt: jeg har ønsket at blive virkelig Katholik. Jeg ser ingen Grund til at vende tilbage til mine Fædres Gudsdyrkelse. Selv om Alt var ens i de to Kirker, vilde jeg dog finde det lettere at blive, hvad jeg er, eller hvad man idetmindste anseer mig for at være. Jeg kan uden at vække Opsigt blive Katholik, men kan derimod ikke erklære mig for Protestant uden at give Forargelse. Det er mig desuden imod at stille mig fra min Mand og mine Børn, og jeg vilde hellere gjøre alt Andet i Verden, end muligens opvække Splid i min Familie. Men endnu vægtigere Grunde knyttede mig til den katholske Religion. Tag ikke dette som en Ytring af Høflighed; jeg vilde ogsaa tale saaledes, hvis jeg skrev til en protestantisk Præst. Trods de fra min Fødsel hidhørende Fordomme kan jeg ikke Andet end erkjende, at Deres Religion besidder en Myndighed, som den anden ikke har. Dens Udbredthed, strenge Orden og Ælde, ja endog dens prægtige Ceremonier og skønne Bygningener, — kort, Alt drager mig til den. Jeg søler imidlertid Trang til noget nyere at lære at kjende en Lov, som jeg i Et og Alt ønsker at rette mig efter; og i Forventning af bedre Oplysning har jeg nu givet mig til at studere "Manuel du Chreétien", som jeg har betjent mig af i Kirken, næsten uden at tænke over, hvad jeg læste deri.

Et har i Særdeleshed grebet mig

i denne Bog, nemlig de Stykker af den hellige Skrift, som jeg finder anførte deri; hvad enten nu, fordi Bibelen er den fælles Grundvold for begge Religioner, og man ved at læse den hverken kan forse sig imod den katholske eller den protestantiske Tro; eller paa Grund af et særegent Præg, som det forekommer mig at denne Del af Haandbogen besidder, og som udmærker den fremfor alle de andre. Det øvrige har jeg læst med Fornøjelse og Opbyggelse; men Evangelierne og Brevene læser jeg atter og atter uden nogensinde at blive kjed deraf; og de efterlade i min Sjæl et dobbelt Indtryk, som jeg har ondt for at gjøre mig selv Rede for, og som De, min Herre, maa hjælpe mig med at klare.

Paa den ene Side forekommer det mig, som jeg nylig sagde Dem, at det af Bibelen, som jeg har læst i "Manuel du Chrestien", har et Præg af Sanddrøhed og Myndighed, som gjør mig tilbøjelig til at tro, at den er skreven efter guddommelig Indgivelse. Men paa den anden Side finder jeg deri saa besynderlige Ting, Ting, der saa aldeles stride mod alle vedtagne Forestillinger, at jeg ikke godt kan overtale mig til at tro, at de skulde være sande, og at Gud skulde have talt saaledes. Ja, Hr. Abbed, naar jeg skal sige Dem Alt, jeg kan ikke godt overtale mig til at tro, at Gud overhovedet skulde have talt til Menneskene. En Åbenbaring, Profeter, Undergjæringer . . . undskyld min Frimodighed, men det synes mig ikke troligt, at det kan være gaaet saaledes til; og endstjønt jeg er langt fra at finde Behag i min Mandes Forklaringer i denne Sag,

ansøgte hans Grunde mig dog undertiden mere, end jeg ønskede det. Hvad siger De derom, Hr. Abbed? Ere disse vidunderlige Fortællinger virkelig sande? De tror derpaa; derom kan jeg ikke tvivle; dertil kjen-der jeg altfor godt Deres retsindige Karakter. En Mand som De giver kun efter for Beviser? Kan De give mig saadanne, som fuldkommen kunne tilfredsstille mig? Jeg er just ikke af dem, der ere meget modtagelige for Troen, men jeg er heller ikke uimodtagelig for Oplysning. Hvorledes det end forholder sig, saa er jeg ikke for at gjøre Tingene halbt, og da jeg engang er kommen ind paa en saadan Undersøgelse, ønsker jeg at komme fuldkommet paa det Reene dermed. — — —

— — — Jeg behøver en Raad-giver, der kan indgyde mig Tillid, og paa hvis Diskretion jeg kan forlade mig. Hvis De vil have den Uleilighed at svare mig, beder jeg Dem ikke at forglemme, at jeg hverken har stor Forstand eller mange Kundskaber; tal aldeles ligefrem med mig, og giv mig ikke andre Grunde end saadanne, som jeg kan fatte.

Andet Brev.

Abbed Favian til Lucile.

De spørger, om jeg vil have den Uleilighed at svare Dem! O, tal ikke saaledes! Jeg vilde ikke kunne have modtaget noget behageligere Brev end det, som De har vist mig den Gode at tilskrive mig. Hvad kan være mere tilfredsstillende for en Jesu Kristi Tjener end at se et Menneske søge Sandheden med saa megen Oprigtighed, som De

gjør det? Og hvilken Bessjæftigelse skulde paa en Gang kunne passe bedre med min Tilbøielighed og min Pligt, end at hjælpe Dem i denne Underfølgelse efter mine svage Fødsigter, men med min Sjæls hele Fjer . . . . .

Men det Omne, hvorom De spørger mig til Raads, er altfor betydeligt for et Brev. Jeg vil bedre kunne forklare mig derover i en Samtale, i hvilken De strax vil kunne forelægge mig Deres Vanskeligheder og Tvivl. Jeg skal i næste Uge reise til ***; min Tid vil ikke tillade mig at opholde mig paa Hjemreisen; men paa Hjemreisen skal jeg have den Ære at aflægge Dem et Besøg paa Slottet, og vi kunne da i Ro og Mag tale om en Gjensstand, der i saa høi Grad og med saamegen Grund ligger Dem paa Hjerte.

Første Samtale.

Abbeden. Jeg er nu beredt til at indfri mit Løfte.

Lucile. Vær velkommen, Hr. Abbed; jeg er i Sandhed utaalmodig efter at høre Dem.

Lasfalle. Jeg mærker, at du har noget at tale med Hr. Abbeden om i Curum, og jeg vil derfor forsøje mig bort.

Lucile. Min Ven, du er ikke tilovers; du ved, jeg har begyndt at besjæftige mig med Religionen. Hr. Abbeden har havt den Godhed at komme til os for at oplære nogle Tvivl, som jeg har forelagt ham; du trænger ikke mindre end jeg til hans Veiledning; og hvem kan vide? Den af os, der er nærmest ved

Troen, er maaske ikke den, man skulde vente.

Lasfalle. Nei, mit Barn. Hr. Abbeden ved godt, hvor kjær det altid er mig at høre ham; men det er bedre for dig, at jeg lader dig ene med ham. Du kjender mit tvivlende Sind. Frygten for at forstyrre dig vilde bringe mig selv i Forlegenhed, og jeg vilde ikke kunne udtale mig med den Frihed, der er nødvendig for en dybtgaaende Underfølgelse, som jeg ibrigt ingenlunde frygter.

Abbeden. Og som Religionen heller ikke frygter. Det er en Gavn, eller maaske rettere, en Retfærdighed, som den bestandig forlanger, men som den sjelden opnaar. Bliv, jeg beder Dem, og vis mig den Tjeneste at udtale Dem aldeles uforbeholdent. Efter hvad De nylig har sagt, er Deres Nærværelse mig nødvendig for at overbevise Fruen. Hvor godt jeg end maatte besvare hendes Indvendinger, vilde hun dog stedse kunne havde den Tanke i Baggrunden, at jeg ikke saa let vilde have faaet Bugt med Deres.

Lasfalle. Siden De ønsker det, skal jeg gjerne blive her; men jeg gjør Dem ansvarlig for Følgerne. Tag heller ikke ilde op, hvis jeg taler til Dem

„med en Soldats Frihed, der kun slet forstaar at udsmykke Sandheden“.

Abbeden. Det er just, hvad jeg ønsker, og jeg vil selv foregaa Dem med mit Exempel; Høflighed naturligvis, men fremfor Alt Sandhed.

Lasfalle. Nu vel, Hr. Abbed! for at vi kunne komme paa det Rene med hinanden, tilstaar jeg Dem strax, at jeg er en Discipel af Jean

Jacques Rousseau. Voltaire og hans Stole passer ikke for mig; han er altfor letfindig til at tilfredsstille et tænkende Menneske, og altfor ondskabfuld til at kunne behage en rettentende Mand. Min Troesbeholdelse er den samme, som fremstilles i "profession de foi du vicairre Savoyard". Der findes Alvor, Grundighed og Betsalighed; der ser jeg den funde Fornuft og Sandhedens Bræg. Jeg tror paa en Gud og et tilkommende Liv, men Aabenbaringen tror jeg ikke paa.

Abbeden. Og hvis jeg skulde vælge en Lærer, vilde jeg nævne Pascal. De vil vistnok indrømme, at han ikke staar tilbage for Noget i sand Betsalighed; og hvad Bevisførelsens Strengthed og Karakterens Grundighed angaar, kan han dog vel fuldkommen maale sig med Rousseau, ikke sandt? Men lad os ei tale mere om Personer, men lad os høre Grunde. Lør jeg spørge, hvilke ere de Grunde, som forhindre Dem i at tro paa Aabenbaringen?

Lassalle. Jeg har hundrede for en. Hør nu den første, der just falder mig ind. Der er ligesaa mange Religioner, der gjøre Paa-stand paa at være guddommelig aabenbarede, som der er Folkeslag i Verden. Hver Nation har sin, som kommer til den fra Gud i lige Linie, og som har sine uimodstaaelige Beviser, sine Undergjæringer og sine Profeter. At tro paa dem alle er umuligt, fordi de modsig hinanden og indbyrdes Lyse Forbandelse over hinanden. Men — med hvilken Ret skulde jeg vælge mellem dem? Undskyld min Oprigtighed, men — at tro paa den ene og forkaste alle de andre, er det ikke aabenbar Partisthed?

Jeg er mere konsekvent; jeg forkaster dem alle.

Abbeden. Deres Frimodighed mishager mig ingenlunde, men Deres Logik forekommer mig mangelfuld. Om der end er nok saa mange Religioner, som falskeligen gjøre sig til af en guddommelig Oprindelse, — beviser dette dog ikke, at der intetsteds skulde existere en virkelig Aabenbaring. Fordi treogthve Personer ligesaa godt som De gjøre Fordring paa at arve Deres Fætter, Hr. Lacombe, skal derfor Domstolen deraf drage den Slutning, at der ikke gives nogen lovlig Arving, og afvise Deres Fordringer tilligemed de Andres, uden at læse Aktstykkerne? Jeg gaar endnu videre. Just den Omstændighed, at der gives saamange uberegtigede Fordringer, overbeviser mig om, at der vistnok maa være en virkelig Ret. Løgnen er altfor let og slygtig; til, at den kan staa paa sine egne Ben; den vil kun kunne faa Fodfæste ved at støtte sig paa en eller anden Sandhed, i Kraft af hvilken den sætter sig fast i Folks Mening. Disse treogthve Medbejlerere til Deres Arv vilde aldrig være faldne paa at komme frem med sine falske Dokumenter, hvis ikke netop Deres Families retmæssige Fordringer havde indgivet dem en saadan Tanke. Man er kun falden paa at staa falsk Mynt, fordi der gives ægte, og Kvaksalvere have kun saa stor Indflydelse paa Mængden, fordi der gives virkelige Læger og virkelige Lægemedler. De forstaar min Mening. Hvis Gud ikke havde talt til Menneskene, og hvis han ikke havde talt til dem fra Verdens Begyndelse, da vilde det, som Deres Rousseau kalder „Aabenbarings-

sværmeriet", aldrig være opkommet. Og saaledes maa man, istedetfor at slutte, at der ikke gives nogen sand Aabenbaring, fordi der er saamange falske, tværtimod sige, at Grunden til, at der er falske Aabenbaringer, netop ligger deri, at der er en sand.

L a s s a l l e. Denne Betragtning er ganske ny for mig. Jeg kunde vel finde Noget at svare derpaa, men det synes mig ikke nødvendigt; thi hvorledes det nu end forholder sig, er dog den Omstændighed, at der findes en stor Mængde falske Aabenbaringer, tilstrækkelig til, at man aldrig kan finde Rede deri. Var der en sand Aabenbaring, hvad jeg ikke tror, vilde det dog være umuligt at opdage den i en saadan Forvirring.

Abbeden. Ikke saa umuligt, som De tror. Man har gjort meget Bæsen af de falske Religioner for at bringe den sande i Banrygte. Men af Religioner, der uomtvisteligt og for Alvor have tillagt sig guddommelig Oprindelse i samme Betydning, som Jesu Kristi Religion gjør det, med andre Ord, af Religioner, der fremlægge for os en Bog, hvis Forfatter er bekendt, og endelig en Bog, som af Religionerne selv udgives for inspireret, af saadanne gives der kun saa; og det er dog kun om disse, at der her kan være Tale. Det vilde være altfor intetfigende at paaberaabe sig alle de mange foregivne Aabenbaringer, som ikke hvile paa noget skriftligt Vidnesbyrd, og om hvilke man kan paastaa, hvad det skal være, fordi de tabe sig i Tidernes Mørke. Man maa dog have Noget, hvorpaa man kan begrunde en Undersøgelse, og De vil sandsynligvis neppe sam-

menligne de sibylliske Drakelsprog eller Hermes Trismegistos's Lærdomme med den kristelige Religions Grundskrifter.

L a s s a l l e. Nu vel, saa lad os da holde os til de Aabenbaringer, der have saadanne Bøger, som De forlanger. Da finde vi dog endnu under denne Kategori Jesu Kristi Religion, Moses's, Muhameds's, Zoroaster's, Sanchoniaton's, Confucius's, Vrama's, Odin's o. s. v. o. s. v.

Abbeden. Det er just det, jeg benægter. De taler efter Deres Filosofer fra sidste Aarhundrede, der ikke altid vare meget nøieregnende i deres Paastande. Med Undtagelse af Moses, Jesus Kristus og Muhamed, er der intet Hold i alt dette. Alle de andre af Dem anførte Bøger ere enten ikke afgjort ægte eller udgive sig ikke for inspirerede. Et er, at der i dem findes henkastede enkelte Ord om himmelsk Bistand; noget andet er, at de, saaledes som Bibelen eller Koranen, tilskrive sig en egentlig guddommelig Aabenbaring. De anfører Zoroasters Aabenbaring. Men selv om Traditionen om samme ikke var saa usikker, at den endog opregner 6 forskellige Zoroastre, selv om Zendavesta's Ægthed ikke var saa omtvistet, som den er, saa er denne Bog snarere en Afhandling om Theologi og mangfoldige andre Gjenstande, end en Bog, der gjør Fordring paa at være en guddommelig Aabenbaring. Dens Forfatter er ikke saameget en falsk Profet som snarere en Lovgiver; det er det Navn, som Anquetil du Perron giver ham, og man kan sammenligne ham med Solon og Lykurg, der til

Fordel for deres Lovgivning have beraabt sig paa Gudernes Autoritet uden at udgive sig for Profeter. Hvad Confucius angaar, da har han saa lidet gjort Fordring paa dette Navn, at man ikke finder nogen Forestilling om en Gud eller et tilkommende Liv i de Bøger, hvoraf man gjør ham til Forfatter. Af Sanchoniaton besidder man kun et mere end mistænkeligt Fragment, som vi have paa fjerde Haand. Det findes nemlig anført hos nogle af Kirkesædrene, som have taget det fra Porphorius (en erklæret Modstander af Kristendommen), som har taget det fra Philo fra Byblos, og denne atter fra den phœniciske Forfatter. Hinduerne besidde rigtignok Bøger, hvilke de anse som inspirerede; men disse Bøger indeholde Intet, der tyder paa deres Vgthed; et uigjennentængt Mørke hviler over deres Oprindelse. Nei, min Herre, lad os tale om Ting, som ere tydelige og saa at sige haandgribelige. Af Religioner, der ere blevne nedskrevne af fuldkommen bekjendte Forfattere og med Paastand paa guddommelig Aabenbaring, kjender jeg kun tre: Moses's, Jesu Kristi og Muhameds. Og læg vel Mærke til, at alle disse hidrøre fra en og samme Kilde; thi Jesus Kristus støtter sig paa Moses, og Muhamed foregiver at støtte sig paa de to andre. Det gamle Testamente, den ældste af alle Bøger, beraaber sig aabenbart paa guddommelig Inspiration; det er fra den samme Kilde, at Aabenbaringer, der have staaet sig Indpas i Verden, baade de sande og de falske, ere udsprunget, og af disse er der kun tre, hvis Gyldighed det er nødvendigt eller muligt at undersøge.

Lassalle. Ja saa maatte man i det mindste granske i og sammenligne disse tre Religioner og disse tre Bøger; hvor mange Mennesker er der, som kunne indlade sig paa saadan Undersøgelse?

Abbeden. Dette Arbejde vilde ingenlunde være uoverkommeligt; men det kan indskrænkes endnu mere. Den jødiske og kristelige Religion hænge saa nøje sammen, at hvis denne sidste er af Gud, da er hin, om hvilken denne giver Vidnesbyrd, det ogsaa. Men derimod staaer den kristelige i saa stærk Modsetning til den muhamedanske, at denne ikke kan være guddommelig, hvis hin er det. Jeg vil anføre et Bevis derpaa, der er saa tilstrækkeligt, at vi ikke behøve andre. Naar Jesus Kristus er Evangeliet, er sand Gud, da kan Muhamed ikke være en større Profet end Jesus Kristus, saaledes som Koranen vil det, uden at Evangeliet bliver aldeles kuldkaftet. Da dette nu er saa, kunne vi begynde vor Undersøgelse med Jesu Kristi Religion. Hvis vi erkjende dens guddommelige Oprindelse, da vil Alt tale for Moses og imod Muhamed; i modsat Fald vil det være Tid at undersøge de tvende Andres Adkomst for sig. Denne Fremgangsmaade maa saa meget mere vinde Deres Bifald, som den af de tre Religioner, der har den største Sandsynlighed for sig, det vil De ikke nægte, aabenbart er den kristelige. Undersøgelsen bliver saaledes langt simplere, fordi der kun handles om en enkelt Religion, og om en Religion, hvis Vidnesbyrd henhøre til velbekjendte Tider. Og hvad bliver der nu af alle Rousseau's Deklamationer om Umulig-

heden af at komme et Skridt fremad i den Undersøgelse, der beskæftiger os? Der er unægtelig en Bektalenhed i dem, der henriver os mod vor Willie, men det er en Sophists Bektalenhed.

Lucile. Det forekommer mig, at du ikke kan have Noget imod det, Hr. Abbeden beder dig om, vi vinde alle ved nøgagtigt at bestemme Gjenstanden for vore Undersøgelser.

Lassalle. Jeg faar vel lade mig lede, hvorhen De vil, Hr. Abbed. Lad os da nu begynde med den kristelige Religion, uden derfor at foregribe vor Dom over de andre. Jeg nægter ikke, at der i Evangeliet, navnlig i dets Moral og dets Stifters Karakter, findes beundringsværdige Træk, der undertiden have bragt mig til at ønske, at jeg troede derpaa. Men den samme Religion indeholder Ting, der ere saa utrolige, at jeg ikke kan erkjende Rigtigheden af dem, ja ikke engang fatte dem. Jeg vedkjender mig ganske følgende Ytring af min Yndlingsforfatter: „Derjom jeg til Forsvar for Religionen træffer paa Beviser, som jeg ikke kan omstøde, træffer jeg paa den anden Side ogsaa Indvendinger imod den, som jeg ikke kan hæve“. Der er saa mange vægtige Grunde for og imod, at jeg, da jeg ikke ved, hvad jeg skal bestemme mig for, hverken antager eller forkaster den. „In dubio abstine“, siger man; jeg afholder mig altsaa fra at fælde nogen Dom.

Abbeden. Det er ikke muligt i saadanne Sager. Evangeliet modfiger den almindelige Mening i mange Punkter; saasnart De nu bliver usikker i Deres egen Dom,

følger De den almindelige Mening og forkaster Evangeliet. Hvad Pascal har sagt, naar han taler om Guds Tilværelse: „Ikke at holde paa, at Gud er til, er det samme som at holde paa, at han ikke er til“, gjælder med endnu større Ret om den kristelige Religion; ikke at bestemme sig for den, er det samme som at stemme imod den. „Hvo der ikke er med mig, er imod mig“, siger Kristus.

Lassalle. Det kan gjerne være; men det er ikke min Skyld, at Kristendommen strider mod min Fornuft.

Abbeden. Hvori?

Lassalle. I mange Ting. For Exempel: at Gud er bleven Kjød; at Jesus Kristus er født af en Jomfru; at den Uskyldige lider for den Skyldige o. s. v.; og at man skal tro alt dette, enten man kan eller ikke, under Straf af at blive brændt i Helvede i al Ewighed.

Abbeden. Tillad mig, min kjære Herre; lad os gaa frem med Orden. De finder i den kristelige Religion Ting, der forbause Dem; det kan jeg forstaa. Men det Punkt, der fremfor Alt først bliver at opklare, er: Kommer Evangeliet fra Gud, eller ikke? Naar De engang er bleven overbevist om, at Gud har talt, vil De forhaabentlig ikke vægre Dem for at antage, hvad han har sagt, hvad enten det passer med Deres Begreber eller ikke. Thi naar Alt kommer til Alt, ved dog Gud mere end vi, og det er ikke at gjøre Bold paa sin Fornuft, at underkaste den sin Skabers. De siger til Deres lille Søn Theophilus, at det er Jorden, der gaar rundt, og ikke Solen. Det strider

baade mod hans unge Hjernes Dømmekraft og imod hans Dines Vidnesbyrd, og dog tror han det, fordi det er Dem, der siger det; har han Uret deri?*)

L a s s a l l e. Han har Ret: han maa stole mere paa min Dom end paa sin egen. Men han ved med Visshed, at det er hans Fader, der taler til ham; jeg derimod er ingeni lunde forvisjet om og kan aldrig blive det, at Gud har talt til mig i Evangeliet. Det er denne første Vanskelighed, som det er umuligt at komme ud over. Thi hvorledes skal jeg vel komme til en saadan Forvisning uden ved Hjælp af min Fornuft?

A b b e d e n. Fuldkommen rigtig.

L a s s a l l e. Men hvis nu min Fornuft føler sig i samme Grad saaret ved Evangeliets Lærdomme som tilfredsstillt ved dets Beviser, hvad da? Da maa vel min Fornuft være mangelfuld paa en af Siderne; og har jeg ikke lige saa megen Grund til at fatte Mistillid til den, naar den veier Grundene, som naar den dømmer om selve Læren?

A b b e d e n. Nei, min Herre! at veie Grundene og dømme om Læren er to meget forskellige Ting. Til lad mig at fortsætte min Sammenligning. Hvis Theophilus's Forstand bliver ligesaa saaret ved at høre, at Jorden dreier sig, som han er overbevist om, at det er hans Fader, der siger det, hvad skal han da gjøre? Efter Deres Mening vil han lige saa godt kunne drage i Tvivl, at det er hans Fader, der har talt til ham, som han vil kunne antage Jordens Bevægelse.

*) Dette Exempel vil i ethvert Fald være gyldigt for alle Kopernitanere.

L a s s a l l e. Ah, Hr. Abbed, De spørger. Han behøver kun Dine for at kjende sin Fader, hvorimod der for at forske over Stjernernes Bevægelser udfordres en Indsigt, som han ikke er i Besiddelse af, og Sagttagelser, som han ikke kan anstille. Theophilus forstaar godt at gjøre en saadan Forskjel, saa ung han er.

A b b e d e n. Vel. Jeg siger paa samme Maade: "Ex ore tuo te judicabo"; det vil sige, min Herre, Deres egen Mund skal afgive Vidnesbyrd mod Dem. For at veie Beviserne for Evangeliets Sandhed, for at vide, om der er bleven gjort Undergjæringer, eller om Spaadomme ere gaaede i Opfyldelse, behøves der kun Undersøgelser, som Fornuften er istand til at anstille. Men for at bedømme Evangeliets Lære, for at vide, hvad Gud er, for at kjende hans Natur, Villie og Beslutninger, behøves der Indsigter, som Fornuften ikke har. Om Bibelen kommer fra Gud eller fra Menneskene, er, om jeg saa maa sige, et jordisk Faktum, som falder under menneskelig Sagttagelse. Men at Gud har den eller den Natur, den eller den Wille, den eller den Plan, det er et himmelsk Faktum, som ligger udenfor vor Erfarings Omraade.

L a s s a l l e. Undskyld mig, jeg forstaar Dem maaste ikke ret; men det forekommer mig, at De er i Modsigelse med Dem selv. Jeg kommer bestandig tilbage til dette saa simple Dilemma: enten er Fornuften istand til at vejlede os, eller den er det ikke. I første Tilfælde behøver den ingen Aabenbaring; i andet Tilfælde kan den ikke bevise dens Gyldighed.

Abbeden. Ja, det er en af disse almindelige og ubetingede Grundsætninger, hvorved man endnu mere indvikler et Spørgsmaal, skjønt man synes at opklare det. Sagen er, at Fornuften er istand til at vejlede os i nogle Punkter, i andre derimod ikke. Den kan vejlede os i Sager, der henhøre under Erfaringen og Sagttogelsen, og det er tilstrækkeligt for at bevise Evangeliets Gyldighed. Men hvad de guddommelige Ting angaar, da kan den ikke vejlede os, og det er uof for at gjøre en Aabenbaring nødvendig. Det er stadigt som Theophilus, der kan kjende sin Fader, men ikke kan udforske Stjernernes Bevægelser. Lader os vælge en anden Sammenligning, der staar i mere umiddelbar Forbindelse med denne Del af vort Emne. En Blind kan ikke selv finde Veie, men han kan godt skjelsne, om den Person's Røst, der tilbyder ham sin Ledsaagelse, er en Bens. I første Tilfælde er han ude af Stand til at hjælpe sig selv; i andet Tilfælde er han istand til at dømme, fordi han besidder Hørelsens Organ. Heri er der ingen Modsigelse: Det er heller ingen Modsigelse hos mig selv, naar jeg betjener mig af de Evner, min Fornuft er i Besiddelse af, for at afgjøre, om Evangeliets Røst virkelig er Guds, men derimod hører paa de Evner, den mangler, ved at lade mig lede af den himmelske Røst. Mistroisk, indtil Bevist er fuldstændigt givet; men da ogsaa troende, fuldkommen troende; thi min indskrænkede Forstand behøver ikke mindre Guds Veiledning, end den Blinde sin Bens Vane.

„Fornuften“, siger den hellige Au-

gustinus, „vilde aldrig underkaste sig, hvis den ei erkjendte, at der gives Tilfælde, hvor den bør underkaste sig. Det er altsaa rigtigt, at den underkaster sig, naar den erkjender, at den bør det, og at den ikke underkaster sig, naar den med Grund erkjender, at den ei bør det. Men man maa vogte sig for at tage fejl“.

Lucile. Min Ven, der har du en meget simpel Forskjel, hvorpaa jeg ikke havde tænkt, og som bringer en god Del af din Vicars Indvendinger til at falde.

Vassalle. Dette vil jeg ikke aldeles benægte; men jeg tvivler paa, at vi derfor ere komne synderligt videre. Der staar tilbage at faa at vide, om vor Fornuft virkelig kan godtgjøre Evangeliets guddommelige Herkomst. Beviserne for Aabenbaringen ere og bør være overnaturlige; men vor Fornuft, der er i Naturen, kan ikke fatte Noget af det, der er overnaturligt. De har sagt os, Hr. Abbed, at dette kun er en jordisk Undersøgelse; i Sandhed, det forstaar jeg ikke; hvad kan være mere himmelsk end et Mirakel?

Abbeden. Et Mirakel kommer rigtignok fra Himlen, men det udføres paa Jorden. Det er i denne Betydning, at jeg har kaldt det et „jordisk Faktum“, der falder ind under Sagttogelsen, i Modsetning til Guds Tanker og Beslutninger, som intet Menneske kan se, og som man kun kan lære at kjende ved en Aabenbaring. Miraklet skal bevise Aabenbaringen; det sees aldeles som en naturlig Begivenhed, og de, som have seet det, vidne derom for Andre. Er Jesus opstanden fra de Døde eller ikke? Det er et historisk

Spørgsmaal, som den menneskelige Fornuft kan bevare ligesaagodt som dette: Er Cæsar bleven myrdet i det romerske Senat eller ikke? Den eneste Forskjel, man med Rette bør gjøre paa et Mirakel og en naturlig Begivenhed, er at forlange langt vægtigere Vidnesbyrd for hint end for denne, fordi det er vanskeligere at tro paa Mirakler, og samme har langt alvorlige Følger. Men naar Miraklet er tilstrækkeligt bevist, tvinges Fornuften, der godt ved, at den menneskelige Natur ei formaar saadant, til deri at se Guds Finger, og kommer til den Overbevisning, at en Religion, der ledsages af saadanne Tegn, er hans Verk.

Lasfalle. Ja det vilde jeg ogsaa indrømme, hvis jeg havde seet Miraklet med mine egne Øine. Men Ulykken er, at Andre have seet istedetfor mig, og det ovenikjøbet Siendvidner, som jeg ikke havde valgt. Rousseaus Udraab falder mig bestandigt ind: „Hvor der dog er mange Mennesker mellem Gud og mig!“

Abbeden. Det vil sige, at De, for at have Frihed til at forfaste Miraklerne, nøgter at anerkjende Vidnebeviset, der er det eneste, hvorved hine kunne godtgjøres. Men har De overveiet dette ret? Hvis de blot kan være sikker paa det, som De selv har iagttaget med Deres egne Øine, hvor indskrænket vil da ikke Deres Kundskabstreds blive? Hvor mange Ting gives der ikke, som De kun kjender af Andres Vidnesbyrd, og som De dog ikke nærer den ringeste Tvivl om? Hvad andet Bevis har De for Amerikas Tilværelse eller for Alexanders Historie? Er det nogenfinde faldet

Dem ind at tvivle om den ene eller den anden? Tro blot paa Jesu Kristi Opstandelse paa samme Maade som paa Amerika eller Alexander, saa er jeg tilfreds. Lad os antage, at der nu i Frankrig opstod en sand Profet, der gjorde virkelige Mirakler, offentlig i Paris, Lyon, Marseille, mener De da, at der ikke skulde gives noget som helst Middel til at godtgjøre disse Mirakler paa en Maade, der kunde have Gyldighed for de fremmede Nationer og de kommende Slægter, der ikke havde seet Miraklerne med deres egne Øine. Lader os være oprigtige. I Grunden angaa Deres Tvivl langt mere Muligheden af at gjøre Miraklet end Muligheden af bevise, at det er skeet. Hvis De ikke var forudindtaget af den Tanke, at et Mirakel i og for sig er en Umulighed, vilde De snart erkjende, at der gives Vidnesbyrd, som ere tilstrækkelige for at bevise Sandheden af samme, og at der gives et saadant Vidnesbyrd for Evangeliet's Mirakler.

Lasfalle. Det nøgter jeg ikke Et Mirakel har stedse forekommet mig umuligt. Det er, fordi jeg finder det ikke værdigt nok for den, som man tilskriver det. Denne saa skjønne Orden i Naturen, som Miraklet gjør Sit til at forstyrre, er netop Storhed og Hæder. Kunde han ikke fremhæve et af sine Verker uden at forstyrre et andet?

Abbeden. Om det ogsaa var sandt, at den syfste Verdensorden var det skjønneste af Guds Verker, ser jeg dog ikke, hvad hans Være vilde tabe ved et Dieblik at standse dens Gang. Denne Standstning i Naturens Orden vilde ikke blot lade

Stabelfens sædvanlige Harmoni fremtræde med mere Glæde, men man vilde deri se et uomstødeligt Bevis paa, at Gud er dens Skaber og Herre. Det er ikke Arbeidets, men Mesterens Være, hvorpaa det kommer an. Og hvad vilde De sige, hvis der kom en Tid, da Himlen og Jorden tilligemed Alt, hvad de indeslutte, skulde antændes og fortæres, for at give Plads for „nye Himle og en ny Jord“. Den Tid vil komme, og tro mig, dette Miraklernes Mirakel vil ikke berøve Gud Noget af hans Være. Men det er en stor Bildfarelse at tænke, at den syttende Verden er det berømmeligste af hans Verker. Det berømmeligste af Guds Verker er Aandens Verden, den moralske Verden. Jeg tvivler ikke paa, at De jo er enig med Pascal i denne skjønne Tanke: „Alle Himmelleger, Firmamentet, Stjernerne, Jorden med alle dens Riger ere tilsammen ikke saa meget værd som den ringeste af Aanderne; thi den kender alt dette og sig selv, men Begæret Intet“. Den syttende Verdens højeste Hæder er den, at den afbilder og fremstiller for Dinene Fænomenerne i den moralske Verden, hvis Sindbillede og Gjenst. den ligesom er: „Himlene fortælle Guds Være, og hans usynlige Væsen, hans evige Kraft og Guddommelighed, beskues fra Verdens Stabel af og forståes af hans Gjæringer“. Saaledes er et Træ, der voger og stöder Blade og Frugter, Sindbilledet paa en Aand, som voger i Guds Sandhed, udfolder sig og tiltager i Indsigt og i Kjærligheds-Gjæringer. Fra dette Synspunkt kan en Sammenligning undertiden tjene til Bevis;

thi det er den samme Haand, der har skabt de to Verden, og man gjenkender i begge den samme Plan. Følgelig kan det godt ligge i Guds Plan at opføre Noget af den naturlige Orden for at redde eller gjenoprette den aandelige Tingenes Orden. Dette er Hensigten med Miraklet. Det er ligesom en Abning, anbragt i den syttende Himmel, for at lade os se den moralske Himmel, som er ovenover.

Las alle. De har bestandig Sammenligninger paa rede Haand og alle Sprogets smagfulde Bendinger i Deres Magt, Hr. Abbed. Men ønsker De, at jeg skal sige Dem en Grund, der alene i og for sig vilde bestemme mig mod den kristelige Religion? Det er den, at den ikke er kjendt af alle Mennesker. Man forudsiger os rigtignok, at den engang skal trænge igjennem til de fjerneste Nationer og udbrede sig over den hele Jord. Men imidlertid har den ladet hengaa 40 Aarhundreder, forinden den viste sig i Verden, og i de 18 Aarhundreder, den har været paa Jorden, har den neppe udbredt sig til Fjerdedelen af Menneskeslægten. Hvormange Mennesker, hvormange Familier, hvormange Folkeslag ere ikke døde uden at have hørt tale derom! Er det troligt, at en Aabenbaring, som det er uundgaaelig nødvendig at kjende for at blive salig, ikke skulde være bleven alle Folkeslag, ja alle Mennesker til Del? Hvorledes kan det tænkes? Solen lyser for Alle siden Verdens første Dag, eller, hvis De hellere vil, siden den fjerde Dag; og Aabenbaringens Lys, der er ganske anderledes vigtigt, er skjult for den største Del af Menneskeslægten!

Abbeden. De anfører der en Vanstuelighed, der er langt alvorligere end de foregaaende; men den rammer ikke Religionen alene. Den staar i Forbindelse med Guds hele Verdensplan. Solens Lys hæver sig paa en Gang over hele Jorden, fordi det er Noget, hvori Menneskets Virksomhed ikke kommer i Betragtning. Men naar der tales om intellektuelle og moralske Velgjerninger, ved hvilke Menneskene kunne have deres Del af Arbeidet, se vi overalt, at Gud giver dem den og, som Skriften siger, gjør dem til sine Medarbejdere. Hverken Civilisationen eller Videnskabernes Lys har strax paa en Gang udbredt sig til alle Folk. Alt dette er kommet gradvis ved Menneskets Medvirkning og Aarhundreders Møje. Lader os ikke beklage os derover. Det er en Gæde, Gud beviser Menneskets Aandssevner og Frihed, at han saaledes paa en Maade gjør ham delagtig i sit Verk. Hvorfor forbauses over, at han i Religionen følger den samme Fremgangsmaade, som vi se ham følge i alt det Øvrige.

Lassalle. Men det er en ganske anden Sag. Thi Uvidenhed i de Ting, De nylig anførte, sætter ikke Saligheden paa Spil; men Uvidenheden i Religionsager lægger efter Deres Mening Hindringer i Veien for den; og alle disse uhykelige Hedninger ere altsaa for bestandigt fortabte, fordi de ikke havde troet paa Jesus Kristus, hvis Navn de ikke engang have hørt nævne.

Abbeden. Lad os ikke overdrive Noget: Evangeliet siger ikke dette. „Gud vil dømmes Jorderige med Retfærdighed“ (Ap. G. 17, 31.), og Jngen vil blive straffet, fordi

han har været uvidende om det, han ei har kunnet kjende. Dersom Hedningen bliver fordømt, er det ikke, fordi han ikke har troet paa Evangeliet, men fordi han har syndet mod den naturlige Lov, som er bleven Enhver til Del. Det er ved en Henvisning til denne Lov, at Apostelen Paulus berøver ham enhver Undskyldning i første Kapitel af Brevet til Romerne.

Det er imidlertid sandt, jeg gjentager det, at der her findes en virkelig Vanstuelighed, og hvad dette Punkt angaar, da tør jeg ikke rose mig af at kunne give en fuldstændig tilfredsstillende Forklaring. Men jeg nægter derfor ligesuldt paa det Allerbestemteste, at De af den Grund kan tage Anledning til at erklære Dem mod den kristelige Religion. De vilde have baaret Dem anderledes ad og jeg maaste ogsaa; se, det er det Hele. Men synes det Dem umuligt, at Gud kunde have Grunde, der undgaa vor Opmærksomhed? Og skulde han ikke kunne gjøre Noget uden at underkaste det sin Skabnings Bedømmelse, og det ovenikjøbet en Skabning, der er saa syndesfuld og mangelfuld som Mennesket? Hvis De erklærer Dem saa stærkt mod Aabenbaringens gradvise Fremgang, er det billigt, at De angiver en anden. Lad os et Dødblik antage, at der er en Aabenbaring. Hvorledes vil De bære Dem ad for paa en Gang at meddele den til alle Jordens Folkeslag, uden ved at gjøre Mirakler, og det langt forunderligere og talrigere end Evangeliets? Og ikke nok hermed. De vil have, at Aabenbaringen skal meddeles, ikke blot alle Folkeskær, men alle Mennesker; og heri er De kon-

sefvent; thi Grundene ere de samme. Nu vel, lad os antage, at Aabenbaringen ved et eller andet for mig usforklarligt Middelt strax kom til alle Verdens Folkeslag. Er det da ikke muligt, at de kommende Slægter kunne vende sig fra den, ligesom saamange af Aasiens Folkeskæder have forladt den kristelige Religion for Muhameds? Hvad da? For at være retfærdig, maatte man efter Deres Mening paa ny begynde den hele Række af Mirakler, eller ogsaa vilde man aldeles ikke have udrettet Noget. De vilde saaledes komme til at opfylde den hele Jord med Mirakler, som De maatte fornøye hver femte eller sjette Mennestealder; og De er en Fiende af Mirakler; hvilken Modsigelse!

Rasfalle. Denne Modsigelse vilde jeg let kunne undgaa ved slet ikke at gjøre noget Mirakel eller have nogen Aabenbaring. Men jeg vil gaa ind paa deres Forudsætning. Hvis der havde været en Tid, da alle Mennefter havde kunnet kjende Aabenbaringen, og de derpaa havde fjernet sig derfra, da vilde man kunne tilregne dem deres Uvidenhed, om ikke hvert enkelt Individ, saa i det mindste hele Mennefteslægten. Banskeligheden vilde ikke være hævet, men den vilde dog have en hel anden Karakter, end naar det er Guds egen og ikke Menneftets Skyld, at Veien til Salighed er skjult for de tre Fjerdedele af Mennefteslægten.

Abbeden. Og hvad vilde De sige, hvis der virkelig havde været en saadan Tid?

Rasfalle. Hvad behager? Hvad vil de sige dermed?

Abbeden. Der har været et

Dieblit, da det kun afgang af Menneftet, om alle Jordens Familier havde antaget, jeg vil ikke sige Evangeliet, men den Del af Aabenbaringen, der er bleven givet Patriarkerne, og som var tilstrækkelig til deres Frelse. Der har været et Dieblit, da det kun afgang af Menneftet, at alle Mennefter bleve frelst.

Cucile. Forklar Dem, Hr. Abbed, naar var det?

Abbeden. Paa Verdens første Dag. Strax efterat Adam havde syndet, og inden han endnu havde faaet Børn, gav Gud (1 Mos. 3, 15.) ham den første Forjættelse, som bebudede det syndige Mennefte en tilkommende Messias, ved hvem det kunde blive frelst i Troen, ligesom vi blive frelst i Troen paa den allerede komne Messias. Ubel troede og blev frelst. Hvad Ubel gjorde, kunde Cain ogsaa have gjort; ligesaa begge Børn og Børnebørn, fort sagt, alle Mennefter. Det er umuligt at forfølge denne Hypothese, der, hvis den var bleven til Virkelighed, vilde have forandret den hele Gang i de guddommelige Aabenbaringer. Men i ethvert Tilfælde har der ikke fra Guds Side været Noget til Hinder for, at Forjættelsen, der blev givet Verden strax efter Synbefaldet, kunde naa hen overalt, hvor Synden havde udbredt sig. (Naar det ikke er skeet, da er det Menneftets Skyld); og det var jo det, De forlangte*).

*) Det Samme var Tilfældet efter Synfloden ved Verdens Fornøelse. Noah, Hovedet for den eneste Familie, som var forbleven paa Jorden, har kjendt Læren om Frelseren og har overleveret den til sine Børn, fra hvem alle Mennefter nedstamme.

Lucile. Dette er beundringsværdigt min Herre; det er en glimrende Tanke.

L a s s a l l e. Tag dig iagt for Begejstringen, min fjære Veninde; det er en daarlig Veiviser, naar man søger Sandheden. Jeg tilstaar, at Hr. Abbeden har Grunde, som jeg ikke tidligere har hørt, og som bringe mig til at tænke efter. Men De har nyligt sagt os, Hr. Abbed, og det er ikke undgaaet min Opmærksomhed, at de i den sidste Indvending, jeg har gjort, finder en væsentlig Banfælgighed, med Hensyn til hvilken De ikke tør fortrøste Dem til at give mig en tilfredsstillende Forklaring. Jeg ærer dette oprigtige Sprog, men hvis Sagføreren ved en saadan Tilstaaelse vinder i min Agtelse, taber saa dog ikke Sagen derved? Hvis Religionen frembyder en saadan Banfælgighed, kan den vel og frembyde andre lignende, og selv om vi ville antage, at De ved Deres Indvendinger har hævet denne, er der maasse andre, som det ikke vilde blive Tilfældet med. Hvad mig angaar, da finder jeg uopløselige Banfælgigheder i den. Der er mangt et Spørgsmaal, paa hvilket jeg tvivler, at selv De vil kunne give mig et saadant Svar, at det kan tilfredsstille mig fuldstændigt.

A b b e d e n. Det indrømmer jeg.

L u c i l e. De indrømmer?

A b b e d e n. Ja, Frue, og en saadan Tilstaaelse koster mig ingen Overvindelse. De vilde med Hensyn til Guds Evighed, Incarnationen (Guds Søns Rjødspaatagelse eller Mennekevorden), Naaden, de evige Straffe og endnu mange andre Punkter af den kristelige Lære,

kunne gjøre mig mangt et Spørgsmaal, paa hvilket jeg ganske simpelt maa svare: Jeg ved det ikke. Det er Banfælgigheder, uopløselige Banfælgigheder, om De vil, men Banfælgighed er ikke Tvivl.

L a s s a l l e. I Sandhed! Det er første Gang, jeg hører Abbedens ringen forsvaret paa denne Maade. Hvad er da nu Deres Mening?

A b b e d e n. Det skal jeg sige Dem. En Ting kan bevises faaledes, at man ikke mere kan tvivle derom, og dog give Anledning til Spørgsmaal, man ikke kan besvare. Grunden er simpel. At vide er Et, at begribe til Hund er noget Andet. Vi kunne vide, ja jeg siger, vi kunne med fuldkommen Visshed vide Noget, uden at kunne opdage „hvorledes“ og „hvorfor“; der findes Exempler nok i alle den menneskelige Rundstabs Grene. I Naturhistorien: vi vide, at et Frøhorn, der nedlægges i Jordens Skjød, spirer, voger og frembringer et Ax, men hvis man spurgte Dem, hvorledes det gif til, vilde De da kunne sige det? Forestil Dem, at et Mennekte, der ikke havde nogen Forestilling om Planternes Avling, for første Gang hørte Dem tale derom; hvormange Spørgsmaal vilde han da ikke gjøre, hvilke Banfælgigheder vilde han ikke rejse, hvormange foregivne Umuligheder vilde han ikke komme frem med! Og paa alt dette vilde De for Deres Vedkommende slet og ret have at svare: Jeg ved det ikke. Og dog lader dette Dem ikke et Dieblif tvivle om, at Aget udspringer af et Frøhorn. Altsaa ligesaa vel for Dem som for mig er Banfælgighed ikke Tvivl. Selv de mathematiske Videnskaber vilde

levere os Exempler, som De kjen-
der bedre end jeg. De beviser, at
Asymptoten stedse nærmer sig Hy-
perblen, uden nogensinde at støde
sammen med den. De beviser frem-
deles, at en endelig Størrelse er
delelig i det Uendelige, hvilket for-
udsætter, at den er sammensat af
et uendeligt Antal Dele. Hvo kan
forklare dette? Og paa den anden
Side, hvo kan tvivle derom? Nu
vel, min Herre, hvad der finder
Sted i de andre Videnskaber, maa
saameget desto snarere finde Sted i
Religionen, der er den højeste af
alle. Vi kunne ikke give en For-
klaring over Græsstraet, og vi
skulde forbauses over, at vi ikke
kunne forklare Gud? Det kan be-
vises mig, at den kristelige Reli-
gion kommer fra ham, uden at jeg
kan begribe de Grunde, han har
kunnet have for til den Dag i Dag
ikke at tilstaa alle Folkeslag denne
Belgjerning. Det kan bevises mig,
at Jesus Kristus er Gud og Men-
neske tillige, uden at jeg kan begribe,
hvorledes den guddommelige Natur
i ham har forenet sig med vor.
Det kan godtgjøres for mig, at der
gives evige Straffe, uden at jeg
fuldkomment kan begribe, hvorfor
de ere nødvendige.

Naar Alt kommer til Alt, gjør
jeg til Forsvar for Kristendommen
kun det Samme, som De gjør til
Forsvar for den naturlige Religion.
Den har ogsaa sine Mysterier; de
rolle imidlertid ikke Deres Tro.
For at kunne anføre et Exempel,
saa kan De ikke nægte, at det Onde
findes i Verden, efterdi De ser det
der med Deres egne Øine; men vil
De paatage Dem at forklare, hvor-
ledes det er indkommet i den? Se

her have vi det Mysterium, der paa
en Gang bedst lader sig paavise og
vanskeligt udgrunde, og Fornuften,
der ved Sagens sienlynlige Vished
tvinges til at tro derpaa, klæder det
meget ilde at gjøre saamange Op-
hævelser over de øvrige Mysterier.
Ja, min Herre, der er Meget i
Religionen, som gaar over min For-
stand. Men jeg er hverken forun-
dret eller bekymret derover; jeg ven-
tede det; jeg kan forstaa, at jeg ikke
kan forstaa; der er overalt Vanske-
ligheder. Der maa nødvendigvis
være saadanne, ikke blot for os, men
mere eller mindre for alle stabte
Væsener. En Skabning, for hvem
Intet var ubegribeligt, vilde være
stillet paa det guddommelige Stand-
punkt, vilde være Gud selv; men
Udtrykkene „Gud“ og „Skabning“
modsiges hinanden. Der vilde ikke
være nogen Skjgge for den, derimod
er der nødvendigvis Skjgge for os,
der ere paa Jorden. Af lignende
Grund vilde der for den, der kunde
bese Tingene fra Guds Skjød,
Skabningens Midtpunkt og første
Grund, ikke kunne være noget Mørke,
idet han vilde se enhver Ting ikke
blot i og for sig, men ogsaa i dens
sande Forhold til alle de andre.
Men for os, som ikke ere i Univer-
sets Midtpunkt, saavel som for enhver
anden Skabning, bliver der og vil
der bestandig blive et Mørke; det er
en Lov i vor Natur. Det vilde
følgelig ikke være fornuftigt at søge
et Religionsystem, som var aldeles
uden Vanskeligheder. Man vilde
aldrig finde det; det eksisterer ikke
for os, ja jeg vover at sige, at det
ikke engang eksisterer for Englene.
Vi maa lade os nøie med at antage
det, der paa den ene Side fremby-

der de bedste Beviser og paa den anden Side de mindste Vanskeligheder. Og læg nu vel Mærke til Følgende, min Herre. Den Kristnes Tro har vel Vanskeligheder, det er sandt, men langt færre end den Vantroes, og Fornuften alene vilde gjøre mig til Kristen, fordi jeg for at forkaſte Evangeliet maatte besidde en ſaa høi Grad af Vetroenhed, ſom jeg ikke føler mig iſtand til.

L a s ſ a l l e. Ah, det er noget Nyt; af os to er det mig, der er den Vetroende!

U b b e d e n. Ja, min Herre, det er Dem.

L a s ſ a l l e. Man løber imidlertid ikke ſynderlig Fare i ſaa Henſeende, naar man, ſaaledes ſom jeg, ikke tror paa Noget.

U b b e d e n. Meget vel, hvis man kunde undgaa at tro paa Noget; men der er altid Noget, man tror paa. Thi hvis Bibelen ikke er af Gud, da er den af Menneſkene, ikke ſandt? Bibelen er af Gud: det er min Tro; den er af Menneſkene: det er Deres. Nu paaſtaar jeg, at Deres Tro har langt ſtørre Vanskeligheder end min; eller for at ſige min Mening rentud,

jeg paaſtaar, at hvis min Tro har Vanskeligheder, indeholder Deres rene Umuligheder, og at hvis jeg for at tro paa det, ſom jeg tror paa, maa hviſe mit Hoved for Gud, hvilket jeg gjør uden at ſtamme mig, — da maa De, for at tro paa det, De tror paa, modſige de klareſte Sandheder, hentede fra Jagttagelſen, Erfaringen og Historien.

L a s ſ a l l e. I Sandhed, Hr. Abbed, jeg er nyſgjerrig efter at ſe Dem beviſe mig det.

L u c i l e. Jeg ikke mindre, min Ven; men vi bør unde Hr. Abbeden en Smule Hvile. Skulle vi ikke opſætte vor Samtale? Vi kunne jo forſætte den i Eſtermiddag.

L a s ſ a l l e. Velan, men pas paa, Hr. Abbed, at en modnere Overveielſe ikke lader Dem tage Modet. Jeg ſlipper Dem ikke, før De har holdt, hvad De har lobet mig. De ſkal beviſe mig, at jeg er mere Vetroende end en Troende.

U b b e d e n. Vær rolig derfor. Jeg er fuldt færdig med mine Betragtninger, og jeg haaber at ſtulle kunne tilfredsſtille Dem fuldkomment i ſaa Henſeende. (Sluttes.)

Nordveſt-Paſſagens Opdagelſe.

(En Rejſebog af Miſſionær Joh. Aug. Niertſching).

(Fortsættelſe).

Kapitel 4.

Fodvandring over Iſen til Skibet Jantrepid. Fart med ſamme og Indfrysning ſamt Vinterkvarter midt paa Havet. Fra 15de April 1853 til 14de April 1854.

Fredag, 15. April. I dag er det da den Dag, paa hvilken vi maa forlade vort Skib. Det har baaret

os gjennem mange Storme og gjennem ſtore Farer i Iſen. Den Fælelſe, hvormed man forlader et ſaadant Skib, vor fleraarige Bopæl paa Vandet, lader ſig lettere tænke end beſkrive. I Formiddag var Veiret meget uvenligt og ſtormende, men Slæderne blev dog paffede og

Alt blev gjort færdigt til Afmarsch. Der blev læsjet paa Proviant for 24 Dage, bestaaende af saltet Svinekjød, der var kogt paa Skibet og delt i Portioner, Skibstvebakter, Kafao og Sukker. Den daglige lige Rejseportion er pr. Mand: 1 Pund Skibstvebakter, $\frac{2}{3}$ Pund Kjøb og 2 Lod Kafao tilligemed 1 Lod Sukker og $\frac{1}{2}$ Pæl Rum til Grog. Kjødet bliver køldt og fortæres stivfrosjet. Den rene Kafao med Sukkeret kommes i en med Is eller Sne fyldt Kjedel og koges over en Spirituslampe. Paa de 3 Slæder blev der læsjet: 3 Telte med Tilbehør, 3 Teltbækkener af Bøffelhud, 28 uldne Sovefækk, Proviant for 28 Mand til 24 Dage, Hatter, Skuffer og andre nødvendige Smaa-ting. Middagsspisen, hvortil der var pivet en Extraportion Proviant, blev indtaget af Alle samlede paa Underdækket, og efter samme tog vi en hjertelig Afsted med dem, der blev tilbage paa Skibet. Kl. 2 havde jeg endnu engang en Privatforsamling med Niere. Jeg holdt en Afstedsbøn, der syntes at gjøre dybt Indtryk paa Mange, og, som jeg haaber, ikke er bleven uden Betsignelse. I den sidste halve Time kom de, der skal blive tilbage paa Skibet, ind i min Kahyt og tog Afsted med megen Tak for det Ven-skab og den Nærlighed, jeg havde vist dem. En ung Matros, der i Begyndelsen levede meget vildt og tøylesløst, men som jeg siden fik meget kjær, havde i Vintermaanederne lært at læse og skrive og begyndte derpaa at digte forskjellige Sange. Han overgav mig som Erindring 16 af ham digtede Sange, og da jeg havde taget Afsted fra

min Kahyt, hvor jeg havde oplevet saa mange ensomme, mørke, men ogsaa glade og salige Timer, og kom op paa Dækket, stod min Ven og Digter Nelson der med sine Kammerater, der skulde blive tilbage paa Skibet, og affang en af ham selv digtet Afstedssang. Vi spændte os for Slæderne og efter at have besvaret det tredobbelte Hurra, der bragtes os fra Skibet, gik det med langsomme Skridt fremad; Mr. Crejswell, hvem Ledningen af vor Expedition var an betroet, i Spidsen, og 6 Mand der ikke var i Stand til at trække Slæden, ved Siden af. Vi vandrede langsomt i 4 Timer, og paa en sandig Vandtunge, Point Baæ, op slog vi vort Telt og tog vort første Nattevarter.

Lørdag, 16. April. Efter 7 Timers Hvile i Teltet (af Søvnens blev der ikke meget) drev Kulden os atter op, og efter at vi havde spist, gik vi langsomt videre. Slæden blev næsten for tung for de af den lange Faste og af Skjørbugen svækkede Matroser, og de saa Stærkere maatte derfor anstrænge sig desto mere og blev desto snarere trætte. Ofte gik det i lange Strækninger over optaarne og sammendhygede Isblokke, hvor vi, krybende paa Hænder og Fødder, maatte trække Slæden efter os.

Lørdag, 23. April. I dag naaede vi Melvilleøen efter en uendelig besværlig Rejse, thi da vi de sidste Dage havde Sne og Taage og man paa denne Del af Jorden ikke kan forlade sig paa Kompasset paa Grund af Nærheden af den magnetiske Pol, saa var vi ofte i Tvivl om Veiens Retning. NoGLE Gange iagttog vi de paa denne

E. M. A T H E R,
JUSTICE OF THE PEACE,
COLLECTING AGENT.

Office over Spencers Harness Store - DECORAH, IOWA.

M. N. JOHNSON & BROTHER,
Attorneys at Law,

M. N. Johnson,
NOTARY PUBLIC. }

DECORAH, IOWA.

P E T E R G J E M S,

Reisende Agent for

G. R. Montagues LaCrosse Steam Marble Works,
tegner Abonnement paa „*For Hjemmet*“. De, som tegne sig
paa hans Liste, kunne betale Kontingenten til ham.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffelovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardskredstaber og Verktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber- og Blikvarer reparereres. Tagrender forfærdiges til billige Priser

☞ Ekstere af den skønne Psalme: „Hjertelig kjær, har jeg dig, Herre“,
gjæres opmærksomme paa Past. Wieses Bog

Lidt Psalmehistorie med Mere,

der indeholder mange vafre Fortællinger om denne Psalme. Bogen faaes
smukt indbunden hos J. E. Lee, Decorah, Iowa, for 50 Cents, i Guldsnit
75 Cents. (Overskuddet er bestemt til et veldædigt Diemed).

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Syd siden af Water Str. = = = Decorah, Iowa.

DAN. NOBLE,
SADELMAGER,

handler med

Sadler, Svober, Bidsler etc.

Decorah, - - - Iowa.

FR. ERICKSON, Boot & Shoemaker,

DECORAH - - IOWA,

(Ligeoverfor Winnesheit House)

forfærdiger alt Slags Skotøi efter Bestilling af de bedste Materialier,
og Reparation udføres godt og billigt. Aflæg mig et Besøg.

Geldre Bind af „For Hjemmet“.

11te og 12te Bind (1876 I og II), 14de Bind (1877, II), og 17de Bind (1879 I.) er udsolgt.

13de Bind (1877, I) indeholdende de fortrinlige Fortællinger „Alpe-skoven“, „Mod Himlen“ (Forfatterindens Ungdomshistorie), „Dnkelen fra Amerika“, „En Gut fra Londons Gader“, saavel som flere mindre Fortællinger; den interessante historiske Skildring „Karl den Tolvte i Norge“; henimod 30 andre større og mindre Artikler, adskillige Digte, 15 Gaader og 116 Blandinger tilsendes portofrit for 80 Cents.

15de Bind (1878, I.) indeholdende 1ste Halvdel af den interessante Skilbring „Philip Ashton eller den nye Robinson“, „Martyren i St. Andrews“, „Jacob Flints Reise“, „Arkimedes“, m. m. M., sendes portofrit for \$1.00

16de Bind (1878, II.) indeholdende sidste Halvdel af Fortællingen „Philip Ashton“, „Elisabeth“, en dansk Fortælling, „Stanleys Reise paa Kongofloden“, „Skovstjernen“ (Missionær Fjellstedts Ungdomshistorie) og meget andet interessant Læsestof, sendes portofrit for \$1.00; begge disse Bind for \$2.00

18de Bind, se 2den Side af Omslaget.

19de Bind, indeholdende blandt Andet „En ung Piges Historie“ og Misfignsberetningen „Sex Aar blandt de røde Indianere“, portofrit for \$1.00; alle 5 Bind for \$4.00.

Hvert Bind bestaar af 12 Hefter og udgjør 384 store Oktavsider, Titelblad og Indholdsregister indbefattet.

Adresse: R. Thronsfen,

Dr. 14, Decorah, Iowa.

To Søstre, en Fortælling fra en norsk Fjeldbygd (4 Hefter af „For Hjemmet“) portofrit for 25 Cts.

Adresse: R. Thronsfen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Den nye norske Barberstue er i Basementet i Adams ny Bloek, Hjørnet af Water og Winnebago Streets, Decorah, Iowa.

M. D. Solberg.

Hus og Have tilsalgs.

Et 1½ Stages Frame-Hus med 3 Lotter, Stald etc., beliggende strax nordenfor Jernbanedepotet, er helt eller delvis tilsalgs. S. Tobiasen anviser. 20-24

Iver Larsen
følger udelukkende for Kontant og handler med
RYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
Steyers Bygning ved Siden af Winnesheit House.
Decorah - - Iowa.

For 10 Cents sendes portofrit et Hefte, indeholdende
„To ældgamle Sange fornede“,
nemlig **Tolvtalvisen** og **Den guldne ABC** 8 for 50 Cts., 20 for
\$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: K. Thronsdjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Philip Ashton eller den nye Robinson,
Martyren i St. Andrews, Jacob Flints Reise, Elisabeth, en dansk Fortælling,
Stovtjernen (Missionær Fjeldstedts Ungdomshistorie) — alle disse og flere
mindre Fortællinger samt meget andet interessant Læsestof findes i 9de Nar-
gang (15de og 16de Bind, 24 Hefter) af „For Hjemmet“, der sendes porto-
frit til hvilken som helst Adresse i de For. Stater og Canada for \$2.00.
Adresse: K. Thronsdjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Møbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Ti-
dens billigste Priser. Reparationer udføres.
Ligklister hæves paa Lager. Begravelser bestrages.

Nogle Rest-Exemplarer af
Socrates's Forsvarstale ved Platon
samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes tilsam-
men portofrit for 35 Cents.
Adresse K. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

F. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. DECORAH, IOWA.

W. L. EASTON,

Gier af det vel bekendte

OPERA HOUSE CLOTHING STORE,

har netop modtaget et meget stort og omhyggelig udvalgt Lager af færdig-gjorte Klæder, Hatte, Huer, Støvler, Sko og alle Slags Herre- & Kvæperings-Gjenstande, som sælges til den billigste Priser.

Klæder efter Bestilling forfærdiges prompte.

Opera House Clothing Store,
Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maanedes) og for en Termin i Forhold. Kost billig.

Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. N. Mohr, Northfield, Minn.

P. E. Haugen,

Gier af

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmænd i Winnesheit og Allamakee Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at expedere alle Ordres med kort Varstid. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de ogsaa sin Insription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Hr. Harvey Miller og Friß Rosenheimer.

P. E. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger med vedfæstet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Insription samt nærmeste Fragt-Office.

P. E. Haugen.